
Приказ књиге: Јан-Ерик Лане
Државно управљање
Разматрање модела јавне управе
и јавног управљања

UDK 35.077(049.3)

Богдан Урошевић

Књига једног од дојена јавне управе, професора Јан-Ерик Ланеа први пут је објављена 2009. године у издању *Routledge* под изворним енглеским насловом: *State Management – An Enquiry into models of public administration and management*. Захваљујући ТЕМПУС пројекту Европске комисије под називом *Развој студија јавне управе и управљања у Србији*, ова књига је, на српском језику, објављена у издању Мегатренд универзитета и ЈП Службени гласник, 2012. године под насловом *Државно управљање – Разматрање модела јавне управе и јавног управљања*. На овај начин, омогућено је широј читалачкој научној и стручној јавности да се упозна са овим веома значајним делом професора Ланеа, што је свакако

имало, и у будућности ће имати утицај за даље кораке у реформи јавне управе и управљања у Републици Србији.

Професор Јан-Ерик Лане својом књигом „Државно управљање“ поставља нове стандарде у проучавању система јавне управе. Најпре, он је ову област, често уљуљкану у оквире једне научне дисциплине, или чак поддисциплине изложио изразито мултидисциплинарном приступу. Тако за Ланеа управа није искључиво политичка нити искључиво правна категорија, што важи и за саму државу која инкорпорира карактеристике обе ове категорије. Инструменти и приступи које аутор користи крећу се од правне анализе, преко компаративног метода, до анализе тржишта, трошкова и користи, као и јавног избора, па чак и културолошких разматрања.

Инструментариј којим се аутор вешто служио омогућио му је да са великом прецизношћу изврши дескрипцију и категоризацију савременог концепта државне и јавне управе, као и њену систематизацију. Одавде, пут је преко неколико корака водио до постизања свеобухватног разумевања тренутног стања у посматраној области.

Садржај и организација поглавља у књизи „Државно управљање“ најбоље сведоче о овој градацијско узлазној путањи Ланеове анализе. Како нема простора за резиме сваког од чак седамнаест аналитичких поглавља (укључујући овде и увод и закључак који свакако стоје у функцији осветљавања теме о којој је реч), приказаћемо само оне моменте које најбоље сажимају вредности и домете ауторовог дела.

У поглављима која отварају књигу, Лане се бави есенцијалним питањима о природи управе која позиционирају државну управу у односу на неке друге аналитичке категорије. Тако аутор разграничава управљање у јавном од управљања у приватном сектору разделном линијом која је утемељена на самој сврси система управљања – јавно добро и општи интерес са једне и партикуларни интерес и максимизација профита са друге стране. Приликом одређивања основних постулата јавне управе, аутор се у великој мери бави питањем њене рационалности, при чему до изражаја долази његово дубоко познавање и вештина примене теорије игара као приступа у објашњавању индивидуалног, али и институционалног понашања.

Један од великих доприноса Ланеове анализе је и његов закључак да рационалност у оквиру органа управе на појединачном нивоу (микрорационалност) не обезбеђује по аутоматизму и рационалност на макро ниво. Тако ће начин доношења одлуке на појединачном нивоу нпр. службеника) у великој мери одступати од система одлучивања у законодавном телу или органу управе.

Аутор књиге „Државно управљање“ бави се и многим савременим и релативно новим организационим облицима али и начинима функционисања управе, без којих се овај појам у данашњем добу не би могао окарактерисати као савремен. Читаоци имају прилику да се подробно упознају са функционалном и системском позицијом независних агенција или јавно- приватних партнерстава, а представљен им је и нови приступи у раду и вредновању управе попут концепта „управе усмерене на резултате“, као и инструмената за максимизацију њене ефикасности.

У анализи државне и јавне управе, Лане као један од одлучујућих фактора уводи окружење у смислу релевантног политичког и уставног система. Тако се он бави утицајем државне регулативе на управу, али на велика врата уводи и однос између односа снага у формалној политичкој арени и система управе. У ову сврху се врше поређења различитих економских и других модела држава, а истиче се анализа вертикалне организације власти.

Аутор не преза од отварања горућих питања и тема на које савремени управни системи нису дали коначан одговор. Тако се „Државно управљање“ бави и проблемом усклађивања екологије и политике, у савременом друштву глобалног ризика и одмакле глобализације. Такође, нису занемарени ни други глобални трендови, попут раста незапослености и пораста броја корисника социјалних услуга. Аутор примећује да овакве околности представљају изазов за систем социјалног осигурања и заштите, гломазан и нужан део апарата државне управе који је истовремено нужан трошак и велика потешкоћа за ликвидност јавних финансија.

Лане не болује од потребе излишног усложњавања анализе или примене искључиво уско стручне терминологије. Напротив, „Државно управљање“ је писано једноставним и разумљивим стилем, који на најлакши могући начин пружа увид у ауторова размишљања. Дело је пријемчиво и приступачно хетерогеној читалачкој публици, од академске и стручне јавности, преко студената

до заинтересованих за проблеме функционисања система управе и државе будући да ефикасно и питко комуницира своју поруку, уз одсуство прекомерне симплификације и вређања интелигенције читалаца, што свакако представља редак скуп квалитета, и доприноси значајној популарности које и у иностранству и код нас има ово његово дело.

* Овај приказ је примљен 27. 08. 2015. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 23. 09. 2015. године.